

Het psychologisch rapport

Hoofdstuk 1: Plaatsbepaling van het psychologisch rapport

1.1 Geschiedenis van het psychologisch rapport

- Pas rond 1920: toegepaste psychologie
- **Van Lennep**: 1927 geboortjaar psychologisch (bedrijfs)rapport
- Motief om te rapporteren: verantwoording
- I.v.m. personeelsselectie 3 redenen:
 - o Opdrachtgever wil conclusie onderbouwd zien
 - o Verantwoordelijkheid voor de keuze wordt gedeeld met de opdrachtgever
 - o Genuanceerd oordeel over de cliënt
- Voorstander helder taalgebruik
- Rapportage moet gesloten blijven voor cliënt
- Tijdgeest drastisch veranderd: achterhouden info uit den boze
- Doornemen rapportage moet best gebeuren met de samensteller
- Jaren '50 - '60: psychologisch rapport ingeburgerd
- Regelmatig getwijfeld aan nut doorheen de jaren
- Jaren '90: twijfel verdwijnt
- **Tallent**: Geschiedenis rapportage begint in 1946
- Psychologische rapportage gevoelig voor trends in de psychologie
- Rapportage in begintijd vooral beschouwend: brede schets persoonlijkheid
- **Bokslag**: Voorstander technische rapportages, geen ruimte voor brede persoonlijkheidsbeschouwingen
- Beperken tot test- en observatiegegevens, anders geen onderscheiding met leek

1.2 Rapporteren, diagnosticeren, testen

- Psychologisch rapport = resultaat v/e psychologisch onderzoek dat zwaar leunt op de uitslag van tests

1.2.1 *Waarom psychologisch rapporteren?*

- Psychologie: onmogelijk eenduidige uitspraken te doen die in alle situaties geldig zijn
 - ➔ geclausuleerd antwoord, met voorwaarden waaronder uitspraken geldig zijn
- Vier redenen om te rapporteren:
 - o Verantwoording
 - o Verkoopbaarheid van het product
 - o Effectieve communicatie
 - o Opdrachtgever betrekken bij de conclusie

1) Verantwoording

- Opdrachtgever wil begrijpen hoe psycholoog tot conclusie gekomen is
- Wetenschappelijke verantwoording noodzakelijk, zodat eventuele verificatie door collega mogelijk is

2) Een verkoopbaar product

- Vaak enig tastbare product dat psycholoog kan voorleggen
- Opdrachtgever wil 'waar voor zijn geld'
- Evenwicht tussen aantrekkelijk product en wetenschappelijke/ethische standaarden

3) Effectieve communicatie

- Door rapportage ontstaat een document dat als naslagwerk gebruikt kan worden

4) Betrekken van de opdrachtgever bij de conclusie

- Opdrachtgever voelt zich betrokken
- Heeft zich een gedachtegang eigen gemaakt die tot het advies leidt

1.2.2 *Waarom een psychologisch onderzoek?*

- Het psychologisch rapport betreft de bevindingen van het psychologisch onderzoek
- Tot jaren '80: antidiagnostieke lobby
- Dialectische benadering: Psycholoog praat niet alleen over, maar ook met mensen
 - ➔ Cliënt is tweede persoon
- Doel: beslissingen verbeteren, niet voor 100% juist te maken
 - ➔ Verbetering van beoordeling

1.2.3 *Waarom psychodiagnostiek met tests?*

- Eerste test: VS, Eerste Wereldoorlog: efficiënte rekrutering
- Gebruik tests nam snel toe
- Jaren '80: schriftelijke tests in Nederland gangbaar
- Voordelen:
 - o Efficiënt en goedkoop
 - o Betrouwbaar
 - o Reproduceerbaar
 - o Cliënt aan het woord
 - o Objectief
 - o Normen: score uitgedrukt in een getal
- Eerste tests: capaciteitentests
- Later pas vragenlijsten voor persoonlijkheidsmeting
- Jaren '80: tests ter discussie: lage voorspellende waarde
- Maar meeste uitspraken zijn beschrijvend, niet voorspellend!
- Het is zeker dat tests beslissingen kunnen verbeteren

1.3 Rapportage in een proces

- Feit dat PR (= psychologische rapportage, voor nu en voor altijd) onderdeel is van proces beperkt de vrijheid van rapporteren: info moet iets toevoegen en dient te anticiperen op de vervolgstappen
- Proces personeelsselectie ziet er als volgt uit:
 - 1) Verwerken sollicitatiebrief
 - 2) Sollicitatiegesprek
 - 3) Psychologisch rapport
 - 4) Afrondend gesprek
 - 5) Entree- en functioneringsgesprek
- Rapporteur moet in gedachte houden welke info relevant, irrelevant en mogelijk zelfs schadelijk is voor de cliënt

1.4 Actoren bij de PR

1.4.1 Vier actoren

- 1) Psycholoog
 - 2) Opdrachtgever
 - 3) Cliënt
 - 4) 'Wetenschappelijk Forum' = deelnemers aan de wetenschappelijke discussies in de psychologie
- Actor: individu, instelling of organisatie die van doorslaggevende invloed kan zijn in een bepaald proces
 - Psycholoog, opdrachtgever en cliënt hebben verschillende belangen
 - Psycholoog moet zich van iedere actor afvragen welke rol ze spelen in het proces
- 1) De rapporterende psycholoog
 - Vraagt zich af welke rol hij inneemt: adviseur, beslisser of initiator
 - Vraagt zich af wat het doel en achtergrond van het onderzoek zijn
 - 2) De opdrachtgever
 - Heeft motief om iemand op zijn kosten psychologisch te laten onderzoeken
 - Daarnaast impliciete doelstellingen
 - o Vb.: bedrijf wil niet enkel de geschiktheid van een kandidaat kennen, ook de ontwikkelingsmogelijkheden
 - Betekent dat rapporteur zich bv. op de hoogte stelt v/d bedrijfscultuur
 - Als het mogelijk is kan psycholoog best een korte kennismakingsstage in het bedrijf lopen
 - 3) De cliënt
 - Vrijwillig of met tegenzin
 - Rol sollicitant duidelijk: wilt de functie
 - Rol onderzochte cliënt minder duidelijk indien gedwongen onderzoek
 - o Vb.: Bij strafinrichtingen
 - Cliënt mag volgens de beroepsethiek een onderzoek in alle gevallen weigeren

- 4) Het Wetenschappelijk Forum
- Psychologische rapportages zijn geen openbare publicaties
 - Feedback beperkt tot cliënt, opdrachtgever en eventueel zijn werkgever
 - Psycholoog moet dermate sterk ontwikkeld wetenschappelijk geweten hebben dat hij het gevoel heeft dat kundige, kritische collega's (= Wetenschappelijk Forum) over de schouder kunnen meelezen

1.4.2 Actoren en rapporten

- a) Dossierrapport: Onderzoeker rapporteert aan zichzelf, geen grote eisen: rapportage hoeft enkel door samensteller begrepen te worden
- b) Beoordelingsrapport: Rapporteur moet rekening houden met positiebepaling in het proces, goede vraagstelling, kennen van de cliënt, ... -> zware eisen
- c) Adviesrapport: PR opgesteld voor cliënt -> praktisch nut en duidelijkheid voor de cliënt staan voorop
- d) Researchrapport

1.5 De rol van een rapportage in een beslissing

- a.d.h.v. de PR nemen opdrachtgevers beslissingen over mensen
- **Roe:** mogelijk dergelijke processen inzichtelijk te maken door schema op te stellen waarin waarden worden gegeven aan de verschillende bevindingen v/h onderzoek
 ➔ Utiliteiten
- Utiliteit: Waarde die een bepaalde uitkomst vertegenwoordigt gezien de gestelde doelen
- Utiliteitsbepaling meestal subjectief, gevoelsmatig en impliciet -> zelden in rapportage opgenomen
- Gebruiker is vrij schaal te gebruiken waarin utiliteiten gezet worden

1.6 Formele aspecten aan rapportage

1.6.1 Overdracht v/h psychologisch rapport

- Bij overdracht gaat eigendomsrecht naar de opdrachtgever
- Gebruik van auteursrecht voorkomt verspreiding
- Uitgeschreven richtlijn voor hantering kan gegeven worden (cfr. pag. 29)
- Er kan overeenkomst gesloten worden met de opdrachtgever over de verspreiding (cfr. pag. 30)
- Dergelijke contracten en afspraken hebben preventieve werking t.a.v. onjuiste gebruik
- Beste garantie is goede relatie met opdrachtgever
- Psycholoog moet zich beperken tot beantwoording van de vraagstelling en niet-relevante info vermijden
- PR steeds vaker deel van reeks beoordelingen
- Uit efficiëntieoverwegingen: rapporten elektronisch aan elkaar gekoppeld
- Geldt des te meer dat autorisatie voor gebruik goed geregeld moet zijn

1.6.2 Voorwaarden aan psychologisch rapporteren

1) Acceptatie van de opdracht

- Opdracht moet aan aantal criteria getoetst worden om na te gaan of psycholoog het naar behoren kan oplossen
- Acceptatie hangt af van de onderzoekbaarheid
- Onderzoekbaarheid hangt af van de competentie van de psycholoog
- Rekening houden met ethische standaarden: wat is de aard van de opdracht?
 - ➔ Ethische grenzen zijn overschreden als cliënt schade kan ondervinden

2) Intake

- Intakegesprek met cliënt
- Gulden regel: Cliënt neemt vrijwillig deel aan onderzoek
 - ➔ Wordt zelden geheel aan voldaan: meestal opdracht van derden
- Psycholoog moet info geven over het onderzoek, volgens standaardprocedures, met volgende onderdelen:
 - o Doel van het onderzoek
 - o Indeling van de dag (begintijd, eindtijd, pauzes)
 - o Vereiste instelling v/d cliënt bij het maken van de tests
 - o Soorten tests
 - o Rapportage
 - o Rechten van de cliënt
- Mocht cliënt geheel verkeerd beeld hebben en niet meer bij te sturen zijn kan onderzoek afgebroken worden (Vbn.: pag. 34)

3) Onderzoeksbevindingen

- Tijdens het onderzoek of na de analyse achteraf kan blijken dat PR niet mogelijk is
- Vb.: Cliënt trekt zich terug, vragenlijsten lukraak ingevuld, ...

1.7 Psychologie als toegepaste wetenschap

- Er bestaan geen 'natuurwetten' in de psychologie
- Toch heeft psycholoog meer te bieden dan alledaagse mensenkennis:
 - o Ongestructureerd, onsystematisch -> talrijke tegenstrijdigheden
 - o Berust op impliciete veronderstellingen
- Psycholoog moet kracht vooral zoeken in heldere procedures
- Alert zijn niet verdrongen te worden door intuïtie en fantasie
- Opdrachtgever dient op grond van argumenten overtuigd te worden, zonder lastiggevallende te worden met wetenschappelijke of onderzoekstechnische beschouwingen
- Psycholoog moet zich wel (wetenschappelijk) verantwoorden aan de andere actoren

1.8 De competentie van de psycholoog

- Psychologie = verschillende vakgebieden = verschillende competenties
- Verschillende categorieën waarbij een rapport uitgebracht kan worden

1) Het (klinisch-)psychodiagnostisch onderzoek

- Diagnostiek, beschrijving en advisering i.v.m. behandeling van psychische ziekten

2) Het personeelsselectieonderzoek

- Samenwerking met personeelsfunctionarissen, managers en specialisten
- Doorgaans door A&O-psycholoog

3) Het beroepskeuze- en loopbaanonderzoek

- Doorgaans in samenwerking met beroepskeuzeadviseurs
- 'Beroepskeuze- en loopbaanpsychologie': werkveld zeer ruim, betreft ook outplacement en sollicitatietraining
- Psycholoog moet zich steeds afvragen of hij competent genoeg is om de vraag naar behoren te beantwoorden
- Indien nodig gebruik maken van zijn 'netwerk', of samen met psycholoog uit andere discipline werken

1.9 Wel of niet schriftelijk rapporteren?

- In sommige situaties is schriftelijk rapporteren niet praktisch, bvb. als het psychologisch onderzoek er alleen maar is voor 'wel-of-niet-doen' beslissingen
- Ook situaties denkbaar waarin de uitkomsten negatief kunnen uitpakken voor de onderzochte -> cliënt heeft het recht af te zien van de rapportage
- Psycholoog zou in dat geval kunnen besluiten tot slechts mondelinge rapportage
- Kracht van PR zit in het feit dat er na een onderzoek een document ontstaat waarop in voorkomende situaties teruggevallen kan worden
- Rapport dient dan aan bepaalde voorwaarden te voldoen: zie volgend hoofdstuk

Hoofdstuk 2: Rapporteren algemeen

2.1 Stoorzenders in de rapportage

- Ontvangers zijn onberekenbaar: vervormen, interpreteren en sluiten info uit op een onbedoelde manier
- Info kan op verschillende manieren tegelijk overgedragen worden: verbaal, non-verbaal, met tekens, met afbeeldingen, ... Zij beïnvloeden elkaar
- Deze factoren zijn vaak meer bepalend voor de overdracht van de rapportage dan de psycholoog lief is
- Psycholoog moet bedacht zijn op dergelijke stoorzenders
- Tenminste vier momenten waarop stoorzenders zich kunnen manifesteren:
 - o Bij de opdrachtbevestiging
 - o De overdracht van het rapport
 - o De presentatie van het rapport
 - o De administratieve afwikkeling

1) De opdrachtbevestiging

- De opdrachtbevestiging zet de toon voor de interpretatie van de onderzoeksbevindingen
- Een correcte opdrachtbevestiging schept juiste verwachtingen over de reikwijdte en het doel v/h onderzoek
- Het bereidt de opdrachtgever voor op de rapportage die hij zal krijgen
- Dient (voor nieuwe klanten) vergezeld te worden van enig foldermateriaal waarin duidelijk gemaakt wordt wat wel en niet mag verwacht worden v/h onderzoek
- Best de klant persoonlijk te bezoeken
- Voorbeeld: pag. 40

2) Overdracht van het rapport

- Het eerste moment van overdracht vindt in vele gevallen mondeling plaats
- De communicatie is van invloed op de verdere interpretatie van de rapportage (vb. optimistische of negatieve toon)
- Letten op woordkeuze en houding

3) Presentatie van het rapport

- Er wordt gelet op zaken als papiersoort, lay-out en kleuren
- De verpakking kan het gevaar van 'metacommunicatie' inhouden: de inhoud mag niet op de achtergrond verdrongen worden
- Onbedoelde communicatie wordt vermeden door te streven naar eenvoud

4) De administratieve afwikkeling

- Dient snel en vlekkeloos te verlopen
- Slordigheden hieromtrent doen afbreuk aan de geloofwaardigheid v/h PR
- Adressering, tijdigheid, bereikbaarheid, ... verdienen alle aandacht

2.2 De taal van psychologen

- Vele hebben de neiging zich uit te drukken in vaktermen -> kan bron van irritatie voor opdrachtgever zijn
- Grootste foutenbron is taal van de zender die niet afgestemd is op de ontvanger
- Termen als 'intelligentie', 'competentie', 'motivatie', ... kunnen op verschillende manieren worden opgevat
- Vakjargon verhuult veel en verklaart weinig
- PR doorgaans bestemd voor niet-psychologen
- Vakjargon kan vaak vervangen worden door korte algemeen begrijpelijke omschrijvingen
- Algemeen en psychologisch woordenboek worden aanbevolen

2.3 Psychologische rapporten naar stijl

- Ten minste 3 stijlen te onderscheiden: het essay, de vermaning, het recept

1) Het essay

- Persoonlijke verhalende trant
- Vereist enige schrijfkunst
- Lezer wordt meegesleept in betoog
- Argumentatie wordt sneller geaccepteerd en de gevolgtrekking wordt als vanzelfsprekend gevonden
- Gevaar: vorm kan belangrijker worden dan inhoud

2) De vermaning

- Zo opgebouwd dat de bevindingen in een moraliserend kader gezet worden
- Verschil met essay: rapporteur niet geïnteresseerd in 'een mooi betoog', maar wil zijn mening in het rapport kwijt
- Voordeel: lezer wordt uitgenodigd stelling te nemen

3) Het recept

- Sluit het essay uit, maar niet de vermaning
- Kan een korte vermaning zijn
- Stellig, zonder voorbehoud, kort en krachtig
- Oplossing wordt gegeven zonder dat de lezer inzicht krijgt in het waarom
- Elk advies dient echter onderbouwd te worden en keuzes open te laten

2.4 Psychologische rapporten naar inhoud

- Drie rapportagevormen waarvan de inhoud veelal nietszeggend is

a) Het Barnum Report

- Hierin wordt gebruikgemaakt van beweringen die voor veel mensen zullen opgaan en die ze graag over zichzelf horen
- Techniek: hoofdlijn zo algemeen mogelijk houden -> algemeengeldend
- Vervolgens meer positieve en individu-gerichte opmerkingen die feitelijk ontkracht worden door 'mitsen' en 'maren'
- Wisselt positieve en gematigd negatieve bevindingen om geloofwaardig te lijken
- Vb.: pag. 51

b) Het Madison Avenue Report

- Onderzochte wordt in de hemel geprezen
- Alleen goede eigenschappen v/d persoon worden beschreven
- Valt te verwachten wanneer psycholoog de moed ontbreekt de cliënt met slechte eigenschappen te confronteren
- Of wanneer de psycholoog verliefd is op de cliënt
- Het vorige staat niet in de cursus maar heb ik zelf uitgevonden
- Vb.: pag. 51

c) Het Aunt Fanny Report

- 'Schrijven maar niets zeggen'
- Allerlei herkenbare psychologische opmerkingen worden beschreven
- Na lezing weet de lezer niet meer dan dat de cliënt een aantal eigenschappen en problemen heeft die we makkelijk in en anderen en onszelf herkennen
- Vb.: pag. 52
- Kan voorkomen worden door algemene uitspraken af te wisselen met uitspraken die het individu kenmerken en concrete voorbeelden te noemen

2.5 Wetenschappelijke opbouw van een adviesrapport

- Schrijven van een rapport verloopt via een aantal stappen: verzamelen van de benodigde gegevens, ordenen van deze gegevens, uitschrijven hiervan
- Goede ordening is zeer renderend
- Wetenschappelijke benadering krijgt voorkeur voor analyse en interpretatie
- Onderscheid tussen: feiten die aangetroffen worden, interpretatie van de feiten en conclusies uit de feiten
- Rapportage moet transparant en toetsbaar zijn: Vbn. pag. 54-55

2.6 Psychologisch rapport en de empirische cyclus

- Het woord 'cyclus' komt van het Griekse woord 'kuklos', dat betekent: cirkel
- Deze kennis krijgt de lezer van deze samenvatting er gratis en voor niets bij
- Met vriendelijke groeten van Cédric Vanneste
- Empirische cyclus: "Grondschema voor een logisch-methodologische wijze van redeneren die bij uitstek in de psychologie bruikbaar is" (**De Groot**)
- Moet doorlopen worden om tot een wetenschappelijke vorm van redeneren te komen
- Vijf fasen:
 - o Observatie
 - o Hypothese formuleren
 - o Consequentie van de hypothese
 - o Toetsing
 - o Evaluatie

1) Observatie

- Eerste gegevens worden verzameld en gegroepeerd
- Kan in het eerste deel van de rapportage terugkomen

2) Formuleren van hypothesen

- Psycholoog leidt de hypothese af uit de observatie
- In de observatie worden ideeën opgedaan die verklaring kunnen zijn

3) Consequentie van de hypothese

- Psycholoog formuleert de consequentie van de hypothese in een toetsbare voorspelling

4) Toetsing

- Betreft afnemen van test, doen van observaties en interpreteren van anamnesegegevens

5) Evaluatie

- In de conclusie v/d rapportage worden de verzamelde gegevens met elkaar in verband gebracht

2.7 Gebruik van profielen en grafieken

- Gebruikelijk een rapport te illustreren met profielen en grafieken
- Geeft tekst visuele ondersteuning
- Vier zaken die aandacht verdienen

1) Het soort scoring

- Meestal: 'Likert items'
- Elk item wordt onafhankelijk van de vorige items gescoord
- Geval bij vrijwel alle capaciteitentests
- Soms op 'ipsatieve' wijze gescoord: per item worden twee of meer zaken met elkaar vergeleken
- Voorbeeld: "Wat vindt u het leukst?" A: Fietsen, B: Lopen
- Gevolg: kan zeggen dat je fietsen leuker vindt, maar wil nog niet zeggen dat je fietsen echt leuk vindt
- In het ipsatieve geval zullen bij de grafische weergave de onderlinge schalen met elkaar samenhangen, in het likert geval niet noodzakelijk
- Ipsatief -> de grafiek geeft aan hoe de onderlinge verhouding tussen de persoonlijkheidseigenschappen is
- Likert -> er wordt een maat gegeven voor de scores in een vergelijkingsgroep

2) Eén test, of meer tests?

- Bij het gebruik van verschillende ipsatieve, of één Likert item en een ipsatief gescoorde test zijn de scores niet meer onderling met elkaar te vergelijken

3) Dezelfde normgroepen

- Onderlinge vergelijking is enkel mogelijk indien de scores met dezelfde normgroep vergeleken zijn

4) Grafische weergave

- Aantal mogelijkheden vrijwel onbeperkt
- Voor testscores tweedeling te maken:
 - o Soort weergave waarbij een onderlinge verhouding in een gesloten verzameling tussen de scores gesuggereerd wordt: sterren en taarten
 - o Soort weergave waarbij sprake is van een open verzameling en waarbij minder de suggestie wordt gedaan dat de scores onderling met elkaar samenhangen: tabellen met een staafdiagram
- **Ster:** Grote sterpunt = meer kenmerkend voor persoon
- Onderlinge verhouding van de sterpunten moet kloppen
- **Taart:** toepasbaar voor ipsatief gescoorde interestetests
- **Staafdiagram:** geeft aan dat ene eigenschap in een bepaalde normgroep hoger scoort dan de andere
- Pag. 60 voor afbeeldingen

2.8 Het gebruik van de normering van tests

- Ruwe testscore heeft niet zoveel betekenis
- Voorwaarde voor het gebruik van tests is dat ze genormeerd zijn
- Score wordt dan vergeleken met anderen die de test gemaakt hebben
- Vergelijken van individuele score met groep krijgt pas betekenis als individu uit die groep komt
- Bij de weergave van de eigenschappen van een cliënt:
 - 1) Meest dichtbij zijnde normgroep voor cliënt vaststellen
 - 2) Positie van cliënt binnen normgroep vaststellen
 - 3) Vanuit deze positie uitspraak doen over deze kwaliteit
- Bij een normering scoort per definitie 50% van de populatie onder het gemiddelde
- Onjuist de scores onder het gemiddelde als 'lage scores' te beschouwen

2.9 Automatisch rapporteren

- Essentie: bij een bepaalde score wordt een bepaald rapportagefragment geplaatst
- Voordelen: allerlei testgegevens komen op dezelfde wijze in een rapportage terecht, gaat sneller, heldere en algemeen geldige uitleg
- Nadeel: psycholoog lijkt onvoldoende individuele zorg te besteden
- Kan als romprapportage gebruikt worden waar psycholoog dan individuele invulling geeft
- Op pag. 63-64 wordt er een korte uitleg gegeven over "macro's", maar ik versta het niet goed en sla het dus over

2.10 Valkuilen bij het rapporteren

- 'Collegiale toets' kan enkele valkuilen voorkomen
- **Tallent** onderscheidt vijf categorieën van foutenbronnen: inhoudsproblemen, interpretatieproblemen, de attitude van de psycholoog, communicatieproblemen en professionele problemen

1) Inhoudsproblemen

- Veelgemaakte fout: psycholoog neemt ruwe data op in rapport -> cijfers zeggen opdrachtgever niets: verbale weergave is ver te prefereren t.a.v. de niet-psychometrisch geschoolde lezer
- Nadruk wordt op verkeerde zaken gelegd
- Leeftijd, sekse, opleidingsgegevens, arbeidsverleden, ... worden niet behandeld
- Ontbreken van diagnose, prognose en aanbeveling
- Inhoudsproblemen voorkomen door gebruik te maken van een bepaald stramien

2) Interpretatieproblemen

- Testuitslagen worden gezien door bepaalde bril van opvattingen en worden zodoende fout geïnterpreteerd door de psycholoog
- Kan ondervangen worden door resultaten aan collega's voor te leggen
- Veel fouten ontstaan door de beperkte kwaliteit van testhandleidingen
- Psycholoog moet in de vakliteratuur en in de gebruikte testitems duiken
- Als het testitem een zwembad is kan dit laatste ook letterlijk

3) De attitude van de psycholoog

- Psycholoog moet zich beperken tot de vraagstelling, en niet zijn eigen mening geven
- Devies: luister naar de opdrachtgever
- Rapport dient zo weinig mogelijk zijwegen te bewandelen in de beantwoording van de vraag

4) Communicatieproblemen

- Kunnen ontstaan door slecht taalgebruik, duistere terminologie en onnodige vaktermen
- Rapporteur gaat er teveel van uit dat een rapport in z'n geheel gelezen wordt: dat is niet zo
- Psychologisch rapport wordt meestal één keer zorgvuldig doorgenomen, waarna de opdrachtgever vertrouwt in de aantekeningen, highliner, en vooral de conclusie
- Rapporteur moet hier rekening mee houden in de opbouw

5) Professionele problemen

- Bij zeer lage score op intelligentietest van een academicus moet eerst gedacht worden aan mogelijke fouten in de testopzet
- Juiste test? Juiste normtabellen? Spreekt hij wel Nederlands? Faalangst?

2.11 Rapporteren: het schrijfwerk

- Steeds de vraagstelling en de lezer in gedachte houden bij het schrijven
- Zakelijkheid, feitelijkheid, eenvoud en toegankelijkheid worden verwacht

a) Lengte van de zinnen

- Overdaad aan korte zinnen maakt rapportage kortademig
- Veel lange zinnen maken tekst onleesbaar
 - ➔ Wissel lange en korte zinnen af

b) Gebruik zo veel mogelijk actieve zinnen

- Bij een passieve zin ligt de nadruk niet op de verrichting
- Passief gebruik is soms terecht: te grote stelligheid kan schadelijk zijn
- Veelal onterecht: het werkt onduidelijkheid in de hand
- Actief taalgebruik zorgt voor meer overtuiging, leesbaarheid en prikkelt de lezer tot stellinginname
 - ➔ Actief taalgebruik zorgt voor een meer daadkrachtige vorm

c) Tips taalgebruik

- Alle algemene richtlijnen voor taalgebruik gelden uiteraard ook voor psychologische rapportages

d) Mededelingen

- Dat samenvatten steekt mij nu reeds serieus tegen, en ik zit nog niet in de helft
- Waar ben ik aan begonnen, in hemelsnaam
- Ik heb rugpijn en honger

2.12 Samenvatting van de psychologische rapportage

- Een PR wordt afgesloten met een samenvatting
- De lezer begint met het lezen van de samenvatting -> Laat het rapport met de samenvatting beginnen
- In de samenvatting wordt direct de vraagstelling beantwoord
- Samenvatting valt in veel gevallen samen met conclusie en advies
- Behoort geen nieuwe gegevens te bevatten
- Kan ook achterwege blijven

2.13 Alles schriftelijk rapporteren?

- Niet alle info is op schrift te zetten
- Ondefinieerbare gevoelens die de persoon oproept bijvoorbeeld
- Beeld wordt wellicht scherper, maar is er nog sprake van psychodiagnostiek?
- Op te lossen door in rapportage voorstukje op te nemen over de indruk die de cliënt wekt in het gesprek
- Of de opdrachtgever hier iets aan heeft is nog maar de vraag

Hoofdstuk 3: het belang van een vraagstelling

3.1 Waarom een vraagstelling?

- Met een vraagstelling vooraf wordt het onderzoek ingericht en de rapportage gestuurd
- Een vraagstelling is onontbeerlijk voor een goed gebruik van het psychologisch onderzoek
- Vergroot de bruikbaarheid
- Psycholoog krijgt zicht op het gebruik van de resultaten van zijn onderzoek
- Ook hulpmiddel voor de psycholoog om zijn onderzoek en rapportage in te richten

3.2 Herkennen en accepteren van een vraagstelling

3.2.1 Inzien van de noodzaak tot een psychologisch onderzoek

- Psychologisch onderzoek begint met de herkenning van een vraag voor een psycholoog door een niet-psycholoog (of een psycholoog van een andere discipline)
- Het herkennen van de vraag heeft vooral als functie dat de potentiële opdrachtgever contact opneemt met de psycholoog
- In de stadia die volgen wordt bepaald of de psycholoog werkelijk iets kan bijdragen aan de oplossing van het probleem
- Primaire vraagstelling = de aanleiding tot het inschakelen van een externe deskundige, de psycholoog

3.2.2 Acceptatie van een vraagstelling door de psycholoog

- Acceptatie hangt van ten minste 4 zaken af:
 - 1) Kennis van de psycholoog
 - 2) Onderzoekbaarheid van de vraagstelling: de vraagstelling is onderzoekbaar wanneer deze tot de competentie van de individuele psycholoog behoort
 - 3) Het nut van de vraagstelling
 - 4) Tijdstip dat het onderzoek wordt aangevraagd
- Soms komt men bij de rapportage tot de conclusie dat een andere vraagstelling meer in de rede ligt
- Werkt twee fouten in de hand:
 - o Conclusie is gebaseerd op materiaal dat voor een andere vraagstelling was verzameld
 - o Uitspraken in het rapport zijn ongevraagd
- Vergt daarenboven veel testafnames -> duur
- Zodra er sprake is van meer ingrijpende vragen zal in de regel een heronderzoek dienen plaats te vinden

3.3 Stadia van de vraagstelling

- 1) Eerste stadium: opdrachtgever heeft slechts vaag omlijnd idee waarvoor hij psycholoog inschakelt: primaire vraagstelling
- 2) Tweede stadium: opdrachtgever bespreekt probleem met de psycholoog, hetgeen resulteert in de opdrachtvraagstelling
- 3) Derde stadium: psycholoog zet een onderzoek op waarbij hij de opdrachtvraagstelling vertaalt naar een onderzoeksvraagstelling

- Begin: initiatief ligt bij opdrachtgever
- Vervolgens wordt er gezamenlijk afgesproken wat het product zal zijn
- Vanaf dan is de psycholoog verantwoordelijk

3.3.1 Primaire vraagstelling

- Opdrachtgever heeft vraag waarvan hij denkt dat de psycholoog hem dichterbij de oplossing kan brengen
- Opdrachtgever formuleert deze primaire vraagstelling
- Geen eisen qua duidelijkheid, zakelijkheid of wetenschappelijkheid
- De primaire vraagstelling wordt vertaald in een vraagstelling waarin beide partijen (opdrachtgever en psycholoog) zich kunnen vinden
- Dit leidt tot de opdrachtvraagstelling

3.3.2 Opdrachtvraagstelling

- Voordat er sprake is van een opdrachtvraagstelling vraagt de psycholoog zijn opdrachtgever waarom die een psychologisch onderzoek wil en wat hij van het onderzoek verwacht
- Een gerichte vraagstelling verhoogt de kwaliteit van de psychologische rapportage

3.3.3 Onderzoeksvraagstelling

- Geeft gedetailleerd weer wat onderzocht wordt
- Kan het karakter hebben van een onderzoekshypothese
- Geen onderwerp van rapportage
- Wel een onderdeel van het psychologisch dossier

3.4 Vooronderzoek om tot een onderzoeksvraagstelling te komen

- Vooronderzoek kan op verschillende manieren: cliënt intakeformulier laten invullen, screeningtestserie afnemen, persoonlijk interview afnemen
- Extra controle op de juistheid van de opdrachtvraagstelling

a) Een intakeformulier

- Alle info die de cliënt zelf kan geven krijgt de psycholoog op ordelijke wijze gepresenteerd

b) Screeningtestbatterij

- 'Screening' in de betekenis van 'voorselectie'
- Er wordt info verzameld die voor de gegeven soort vraagstelling relevant zal zijn
- Intakeformulier en screening kunnen uiteraard gecombineerd worden

c) Intake-interview

- Meest gebruikelijke wijze van vooronderzoek is een voorbespreking
- Kan gecombineerd worden met formulier of screening maar staat dikwijls op zichzelf
- Drie stappen te onderscheiden in de methode:

1) Inventarisatie

- Doel: alle info systematisch verzamelen die relevant kan zijn voor het beantwoorden van de vraagstelling
- Bij personeelsselectie: vaak beperkt tot opleidings- en arbeidsverledengegevens
- Bij diagnostisch onderzoek wordt vaak dieper gegraven in de persoonlijke geschiedenis
- Heeft de inventarisatie plaatsgevonden kan deze beoordeeld worden op bruikbaarheid voor het beantwoorden van de vraagstelling
- Op basis hiervan worden 'informatiepakketjes' gemaakt (vb. pag. 90)

2) Beoordeling

- Beoordeling van de geïnventariseerde informatiepakketjes
- Hierna blijven alleen die elementen over die van waarde zijn voor de beantwoording van de vraagstelling
- Criteria waarmee elementen geselecteerd kunnen worden:
 - o Interesse die de cliënt nog in het pakketje heeft
 - o Mate waarin het nog geldig is
 - o Relevantie voor de arbeidsmarkt
 - o Relevantie voor de functie waarop geselecteerd wordt

3) De vergelijking

- De info die verkregen is uit het anamneseonderzoek wordt vergeleken met die van een criterium
- Na de vergelijking wordt de onderzoeksvraag geformuleerd
- Indien geen overeenkomst bestaat tussen de anamnestiche gegevens en hetgeen voorspeld moet worden, dan vormt het criterium in z'n geheel een vraagstelling voor het onderzoek
- Indien ze elkaar gedeeltelijk overlappen is de vraagstelling te formuleren uit het deel v/h criterium dat niet door de anamnestiche gegevens 'voorspeld' kan worden
- Indien de anamnese geheel wordt overlapt door het criterium is er sprake van een criteriumsituatie die volledig aansluit op hetgeen in de anamnese 'geboden' wordt, maar waarbij opleiding, arbeidservaring enzovoort tekort schieten op een aantal punten binnen het gewenste criterium
- Indien het criterium geheel wordt overlapt door de anamnese heeft de betrokken persoon meer te bieden dan de functie vraagt

3.5 Nogmaals: onderzoekbaarheid van een vraagstelling

- Opdrachtgever en psycholoog stellen in overleg de onderzoekbaarheid van de primaire vraagstelling vast
- Maakt deel uit van acceptatie van de onderzoeksopdracht
- Vereist overleg, kan resulteren in het afgelasten van het onderzoek

3.6 Noodzakelijkheid van criteriumonderzoek

- De opdrachtvraagstelling geeft aan wat het onderwerp van onderzoek is
- Zowel opdrachtgever als psycholoog kan de fout maken de criteria te formuleren als uitkomsten van psychologisch onderzoek
- De selectie-eisen behorend bij de functie worden dan gesteld in termen als 'intelligentie', 'motivatie' en 'persoonlijkheidseigenschappen', en niet als 'aantal verkochte producten' of 'aantal/kwaliteit van geschreven nota's'
- Voorafgaan aan het onderzoek zal altijd doorgevraagd moeten worden over het criterium van het onderzoek
- Research moet aantonen of er een verband is tussen relevante aspecten in de vraagstelling en bij de persoon te meten kenmerken
- De psycholoog stelt dan vast of en welke tests gebruikt worden

De rest van dit hoofdstuk moet naar verluidt niet gekend zijn. Eventuele klachten hieromtrent kunnen gemeld worden bij: vanthienensofie@hotmail.com

Hoofdstuk 4: Het gebruik van bronnen voor rapportage

4.1 Bronnen van rapportage

- Bronnen worden vermeld omdat het veel uitmaakt waar info vandaan komt
- In een psychologisch adviesrapportage is het ongebruikelijk van de beschreven onderwerpen de bron te vermelden

4.2 Historische verschuiving in bron en onderwerp

- In de beginperiode (1910-1920) werden waarschijnlijk objectieve bronnen als reactietijden, geheugen en opmerkzaamheid het meest gebruikt
- Rapportage beperkte zich tot het vergelijken van deze psychotechnische scores met de gemiddelden
- In de jaren '20-'30 kwamen de persoonlijkheidsonderzoeken meer op de voorgrond
- Omdat in die tijd persoonlijkheidstests nog niet gebruikt werden (pas in jaren '60), was de bron van informatie waarschijnlijk het gesprek
- Ook onderwerp van rapportage wisselde
- Aanvankelijk keek men naar de uitkomsten van tests
- Vanaf jaren '30: combinatie van observatie, gesprekken en interpretatievermogen van de psycholoog
- Na deze jaren richtte het onderzoek zich meer op voorspellingen omtrent de geschiktheid
- Bronnen waren capaciteitentests, vaardigheidsproeven en vanaf de jaren '60 ook persoonlijkheidsvragenlijsten
- Aanvullend worden sinds de jaren '80 assessments gedaan: hierbij voert de sollicitant een aantal praktijkproeven uit
- In een onderzoek kunnen ten minste een zevental bronnen gebruikt worden:
 - o Indrukken over de cliënt
 - o Gegevens van derden afkomstig
 - o Anamnesegegevens
 - o Observatie met checklist
 - o Assessment-praktijkproeven
 - o Tests en vragenlijsten
 - o Testzaalobservatie
- De bronnen zijn in te delen in 3 clusters: het ongewapend oordeel (4.3), het gestructureerd oordeel (4.4) en de directe meting (4.5)

4.3 Het ongewapend oordeel

- De bron van rapporteren is de indruk van de psycholoog
- Geen gebruik van welk instrument dan ook
- Uitspraken en conclusies tot stand gekomen door observaties en een gesprek
- Gevolgtrekkingen zijn impliciet
- "Naar mijn mening ..." of "Volgens mij ..."
- Betrouwbaarheid is doorgaans geringer dan bij gestructureerde oordelen
- Veel oordelen zijn alleen op ongewapende wijze te geven
- Komen best tot hun recht ter illustratie van meer objectief verzamelde oordelen

- Ongewapende oordelen geven in veel gevallen een bepaalde diepte aan het rapport

4.4 Gestructureerd oordeel

- Info over de cliënt wordt verzameld met behulp van instrumenten
- Komt tot stand met behulp van protocollen, checklists en observatieschema's
- In de regel een meer betrouwbare bron
- Beoordelaar legt verantwoording af over zijn oordeel
- De info op grond waarvan oordeel tot stand kwam staat op papier
- Voordelen voor de verslaglegging: te beschrijven items zijn dikwijls geclusterd en geven daarmee een handvat voor de rapportage

4.5 De directe meting

- Hier heb ik maar weinig over te zeggen. Voor de liefhebbers: het staat allemaal op pag. 116 en 117, maar ik zou er mijn slaap niet voor laten

4.6 Testsituatie als bron van informatie

- De observaties buiten het feitelijk onderzoek nemen een aparte positie in
- Tijdens het invullen van vragenlijsten of maken van tests kan de cliënt interessante gedraging vertonen
- Vaak vraagt de psycholoog aan de testzaalassistent aantekeningen te maken
- Kan d.m.v. een observatieformulier, meestal korte zinnen en opmerkingen
- Vb. op pag. 119
- In hoeverre bruikbaar is discutabel, twee bezwaren:
 - o Gegevens verzameld door niet-psychologisch geschoolde (kan natuurlijk gepareerd worden door er een wel-psychologisch geschoolde te zetten)
 - o Ethische bezwaren

4.7 Gebruik van bronnen van derden

- Sommige cliënten worden in een korte periode een aantal keren psychologisch getest voor een soortgelijke vraagstelling
- In dergelijke gevallen kunnen voorgaande testgegevens opgevraagd worden
- Eventuele verschillen in de vorige en huidige testcores kunnen interessante bron van info zijn
- Testuitslag kan door eerdere metingen beïnvloed worden (vb. 'testwijsheid')
- Voor de overdracht van testgegevens is de toestemming van de cliënt nodig
- Psychologen zijn niet verplicht hun testgegevens door te geven aan collega's
- Overdracht gaat gepaard met kosten, soms is zelf de test afnemen sneller en goedkoper
- Voorzichtigheid geboden omdat bv. bij mondelinge tests zoals de WAIS in de praktijk grote verschillen kunnen voorkomen in de afname
- Gebruik van testgegevens van collega's vereisen zo dus enige toelichting, en het is raadzaam het dossier ter inzage te vragen

4.8 De stelligheid van uitspraken

- Met een predictietabel kunnen meer genuanceerde uitspraken worden gedaan
- In een predictietabel worden alle verzamelde testcores en alle verzamelde criteriumcores in een tabel gezet: cfr. pag. 122
- Horizontale = wenselijke criteriumscore
- Verticale = afteftgrens

4.9 De criteria van de COTAN

- Voor de samenstelling van een testbatterij en de interpretatie van tests wordt dikwijls gebruik gemaakt van de 'Documentatie van tests en testresearch in Nederland'
- Hierin staan beschrijvingen en beoordelingen van vrijwel alle in Nederland verkrijgbare tests
- Beoordeling a.d.h.v. 7 criteria:
 - o Uitgangspunten bij de testconstructie
 - o Kwaliteit van het testmateriaal
 - o Kwaliteit van de handleiding
 - o Normen
 - o Betrouwbaarheid
 - o Begripsvaliditeit
 - o Criteriumvaliditeit
- Beoordeling is 'onvoldoende', 'voldoende' of 'goed'
- Kwaliteit van testgebruik hangt echter in eerste instantie af van de wijze waarop de psycholoog zijn testinstrumentarium inzet en de wijze waarop hij over tests rapporteert, niet van deze beoordeling
- Test moet aan twee voorwaarden voldoen:
 - 1) Er mogen alleen tests gebruikt worden die redelijk betrouwbaar zijn: betrouwbaarheid (alfa) van minstens .70
 - 2) Testhandleiding dient te vermelden wat de meetpretentie is: Wat stond de testconstructeur voor ogen toen hij de test ontwierp?
 - ➔ Goede betrouwbaarheid en theoretische onderbouwing zijn voldoende om in de praktijk een test te gebruiken

Hoofdstuk 5: Het psychologisch rapport in onderdelen

- Slechts een selectie van info die in een psychologisch onderzoek wordt verzameld kom in het psychologisch rapport terecht
- Selectie van onderzoeksbevindingen
- Minimumeis: vraagstelling beantwoorden en antwoord beargumenteren
- Wijze van indeling zal afhangen van wat de opdrachtgever het meest waardeert
- Volgende onderdelen zijn in een PR te verwachten:
 - o Herkomst en beschrijving van de vraagstelling (5.1)
 - o Verloop van het onderzoek (5.2)
 - o Anamnese (5.3)
 - o Resultaten van het onderzoek (je raadt het: 5.4)
 - o Samenvatting en/of conclusie en advies (5.5 & 5.6)

5.1 Herkomst en beschrijving van de vraagstelling

- Er wordt aangegeven hoe de psycholoog de vraagstelling denkt te beantwoorden
- Onderwerpen die in dit deel aan de orde kunnen komen:
 - o Wie heeft de cliënt aangemeld?
 - o Wat was de eerste, ruwe vraag van de opdrachtgever?
 - o Waarom wordt de cliënt bij de psycholoog onderzocht?
 - o Is er al eerder een psych. onderzoek geweest en wat waren de bevindingen?
 - o Heeft de cliënt al laten merken hoe hij tegenover het onderzoek staat?
 - o Welke vraagstelling(en) komen opdrachtgever en onderzoeken overeen?
 - o Hoe wordt het onderzoek ingericht?

a) Primaire vraagstelling

- Lezer wordt geïnformeerd over achtergrond en doel v/h onderzoek
- Onderzoeksverslag krijgt plaats in het proces
- Rapport blijft in de tijd leesbaar voor eventueel volgende lezers

b) Opdrachtvraagstelling

- Essentieel om de rapportage te kunnen begrijpen
- Opdrachtgever wordt nogmaals gewezen op het doel en de verwachtingen

c) Onderzoeksvraagstelling

- Ontbreekt in de meeste psychologische rapporten
- Houdt de gekozen onderzoeksmethode, tests, checklists, hypothese, normgroepen in
- Deze zijn in de regel slechts interessant voor collega-diagnostici
- Toch korte beschrijving hiervan voor de opdrachtgever te overwegen

5.2 Verloop van het onderzoek

- Psycholoog kan achtergrondschets geven van het verloop van de onderzoeksdag(en)
- Geeft lezer een beeld van de omstandigheden waaronder de gegevens verkregen zijn
- Komen aan bod:
 - o Datum en duur van onderzoek
 - o Stemming onderzochte cliënt
 - o Bijzondere voorvallen tijdens onderzoek
 - o Volgorde van de verschillende onderzoeksdelen
 - o Eventueel testzaalobservatie
- In een standaardrapportage kan dit deel zeer kort zijn of weggelaten worden
- In onderzoek waarbij wordt geprobeerd een meer volledig persoonlijkheidsbeeld te schetsen heeft een dergelijk hoofdstuk zeker z'n nut
- Het kan de conclusie illustreren

5.3 De anamnese

- In dit hoofdstuk wordt een chronologisch verslag gegeven van de (persoons- en/of loopbaan)ontwikkeling tot nu toe
- Ten minste vier anamneses te onderscheiden:
 - o Opleidingsanamnese
 - o Arbeidsanamnese
 - o Persoonlijke anamnese
 - o Ziektegeschiedenis
- Doel is lezer informeren over de achtergronden van de cliënt voor zover relevant
- Persoonlijkheidsanamnese moet gericht zijn op zaken die relevant zijn voor toekomstig werk of loopbaankeuzen
- Al te uitgebreide anamnese kan schadelijk zijn
- Bij psychodiagnostisch onderzoek is het in veel gevallen noodzakelijk inzicht te geven in de persoonlijkheidsgeschiedenis
- Maar ook hier geldt de regel enkel de relevante feiten weer te geven

5.4 Resultaten van het onderzoek

- Scheiding tussen indrukken in het diagnostisch gesprek, testuitslagen en eventueel aparte observaties
- Bevindingen van derden horen hier niet thuis
- Doel: gegevens verstrekken op grond waarvan in de conclusie advies wordt gegeven
- Rapporten kunnen verontreinigd worden door het weergeven van irrelevante interesses, niet voor de vraagstelling relevante persoonlijkheidstrekken, irrelevante capaciteiten, enzovoort
- De meeste informatie hoort in het dossier, niet in het rapport
- Wat de lezer doorgaans wil weten is : welke vaardigheid is onderzocht, op welk niveau ligt deze vaardigheid en wat betekent dit voor de vraagstelling
- Steeds vaker gebruikelijk de resultaten in grafieken en tabellen weer te geven
- Voordeel: tabellen geven in één oogopslag een overzicht van de testresultaten
- Nadeel: uitnodiging tot onbedoelde herinterpretatie van de uitslag

- Tabellen en grafieken moeten daarom altijd ondersteund worden door een uitleg
 - Gegevens in tabellen en grafieken kunnen op ten minste drie manieren gepresenteerd worden:
 - o Verbaal: laag, midden, hoog
 - o Numeriek: van 1 tot 10
 - o Figuratief: figuratief
- ➔ Cfr. pag. 138

5.5 De samenvatting

- Vraagstelling wordt kort herhaald
- Belangrijkste bevindingen van het onderzoek worden gegeven
- Vraagstelling wordt beantwoord
- Kan enkele alinea's beslaan, is niet noodzakelijk
- In selectierapporten kan één regel voldoende zijn

5.6 Conclusie en advies

- Er wordt een direct verband gelegd tussen de opdrachtvraagstelling en de bevindingen van het onderzoek
- Conclusie valt vaak samen met advies

5.7 Opbouw van een rapport

- Drie voorbeelden van een psychologische rapportagestructuur

5.7.1 Beroepskeuze- en loopbaanbegeleidingrapport

a) Vraagstelling

- Geeft inzicht in de aanleiding tot het onderzoek
- Onderdelen zijn: beschrijving van het proces waarin het onderzoek plaatsvindt, beschrijving van de primaire vraagstelling, beschrijving van de opdrachtvraagstelling
- Het hoofdstuk resulteert in een expliciete vraagstelling: het onderwerp van onderzoek

b) Verloop van het onderzoek

- In hoeverre was de cliënt gemotiveerd deel te nemen
- Conditie van de cliënt
- Ongeregeldheden in testafname
- Eigen inbreng van de cliënt

c) Anamnese

- (School)loopbaan in beeld brengen (chronologisch)
- Voorts voor zover relevant: huisvesting, relatie, contacten met ouders en werkgever
- Waar is de cliënt goed in, wat vindt hij leuk

d) Onderzoekresultaten: interesses

- Hobby's
- Werkzaamheden tot nu toe
- Favoriete schoolvakken

e) Onderzoeksresultaten: persoonsbeschrijving

- Meest kenmerkende persoonlijkheidstrekken, relevant voor werk: ambitie, doorzettingsvermogen, belangstelling voor sociale contacten, stressbestendigheid, presentatie
- Belangrijkste bronnen hierbij: gesprek, onderzoeksgegevens en omgeving cliënt

f) Onderzoeksresultaten: capaciteiten

- Waar liggen de sterke en zwakke kanten van de cliënt
- Algemeen niveau van intellectueel functioneren weergeven
- Integraal beeld krijgen van intellectuele capaciteiten

g) Samenvatting

- Opdrachtvraagstelling nog eens herhaald en zo direct mogelijk beantwoord
- Geen nieuwe gegevens of feiten

h) Conclusie & advies

- Aangeven wat er verder moet gebeuren
- Cliënt dient gestimuleerd te worden zelf heft in handen te nemen -> geen te gedetailleerd advies geven, kan verlamdend werken

5.7.2 Personeelselectierapport

a) Vraagstelling

- Beperkt zich niet altijd tot algemene geschiktheidsvraag
- Kan ook gevraagd worden naar de verwachte ontwikkeling
- Expliciete omschrijving van de opdrachtvraagstelling
- Eventuele vertaling van 'functie-eisen' naar psychologisch meetbare eisen

b) Verloop van het onderzoek

- Indien sollicitant onverwachts iets doet of laat tijdens de testzitting kan dit relevant zijn voor het advies (als de sollicitant bv. plots zijn broek uittrekt, kan dat eventueel vermeld worden)

c) Anamnese

- School- en arbeidsverleden zijn van belang

d) Onderzoeksresultaten: persoonlijkheid

- Bepaalde persoonlijkheidkenmerken zijn in het voordeel van de kandidaat, andere in het nadeel
- Dit hoofdstuk moet tot dergelijke kenmerken beperkt worden
- Brede schets van een persoonlijkheid kan verwarring zaaien

e) Onderzoeksresultaten: intellectuele capaciteiten

- Van elke testuitslag wordt aangegeven voor welke aspecten van de functie deze relevant is

f) Samenvatting

- De highlights van het onderzoek worden vermeld
- Vaak een zaak van plussen en minnen, nooit van malen en gedeeld doren

g) Conclusie & advies

- Alle onderzoeksgegevens worden met elkaar verbonden in het licht van de opdrachtvraagstelling
- De pro's en contra's worden gewogen en de psycholoog komt tot een geschiktheidsadvies
- Geschiktheid kan met enkele regels worden toegelicht

5.7.3 Psychodiagnostisch rapport

a) Vraagstelling

- Doorgaans is hier een verwijzer
- De primaire vraagstelling van de verwijzer en het proces van de cliënt worden zo nauwgezet mogelijk gedocumenteerd
- Vervolgens wordt in overleg met de verwijzer de vraagstelling geformuleerd

b) Anamnese

- Levensloop cliënt wordt geschetst (again: voor zover relevant)
- 'Sleutelmomenten' krijgen meer aandacht
- Stappen en kenmerken van de (school)loopbaan tot nu toe worden chronologisch weergegeven
- Voorts: ziektegeschiedenis, emotionele ontwikkeling, huisvesting, relatie met partner, ouders, leerkrachten en werkgever
- Kan vorm hebben van beknopte biografie

c) Onderzoeksresultaten: persoonsbeschrijving

- Meest kenmerkende persoonlijkheidstrekken op basis van het testonderzoek (al dan niet in termen van DSM-IV)
- Belangstelling voor en kwaliteit van sociale contacten, stressbestendigheid, neuroticisme, psychopathologieën, persoonlijkheidsstoornissen en presentatie
- Wordt aangegeven wat bron van informatie is
- Twee belangrijkste bronnen zijn gesprek en testonderzoeksgegevens

d) Onderzoeksresultaten: capaciteiten

- Inschatting van algemeen niveau van intellectueel functioneren
- Precieze inschatting van specifieke vaardigheden vaak niet aan de orde

e) Samenvatting

- Grote lijnen van voorgaande hoofdstukken worden samengevat
- Door integraal beeld te schetsen van persoonlijkheid kunnen conclusie en advies ook in een beter kader worden gezet

f) Conclusie en advies

- Conclusie en advies over de beantwoording van de opdrachtvraagstelling
- Psycholoog moet extra op belang van cliënt letten (vb. in verzekeringskwesitie)
- De opdrachtvraagstelling is niet allesbepalend! Als vraagstelling slechts diagnose betreft, maar uit het onderzoek blijkt dat de cliënt zeker baat heeft bij een bepaalde therapie, moet de psycholoog dat meenemen in zijn onderzoeksbevindingen.